

ADDITIO AD CHRONICON BECCENSE,

29 *Ex historia ejusdem abbatia, auctore Francisco Carreo Beccensi cœnobita.*

Guillelmus postea abbatum successu trigesimus tertius, Rothomagi sacratus, apparatu solemniori in sedem admittitur. In qua divinæ legis promptuarium sedulus evolvens, inter cæteros velut sidus clarissimum irradiat. Cujus sedis mense secundo Joannes Aptotius prior claustralis, qui spe sedis adipiscendæ in templi decorem casulam, tunicam, dalmaticam auro purissimo Rothomagi confecerat, moritur Becci, in capitulo conditur.

Robertus vero qui Garino cesserat, peractis in sede septem annis, in bona senectute sub ærea tumba celebri funere in Beccensi choro quiescit. Priscorum pietatis æmulator Guillelmus, majoris aræ faciem tabula aurata variis passi Christi historiis divite, atque argenteam capsam, in qua sanctorum plurium habentur reliquiæ, decorat; columnas quatuor angelicas, ad quatuor ejusdem aræ angulos, mira admodum sculptura decoratas, ære Cyprio conflatas, affigit. Auream ad hæc capsulam trium auri marcharum ponderis ingenioso artificio mirabilem sparsis gemmis famosam, qua in sancta solemnitate sacrum Domini nostri Jesu Christi corpus, cum immenso fidei fructu circumfertur, templo devotus offert. Sex pateras argenteas conventui donat. Argenteam quindecim marcharum lampadem subtili fabricarum opere superbam, in medio Virginis matris sacello ferrea catena suspensam donat. Varia aut erecta, aut reparata ædificia non est quod commemorem, quam frequentius affixa ejusdem insignia passim Garinum vixisse testentur. Carolus autem post Neapolitanam expeditionem infirmitate subita nullo relicto libero Ambasiæ moritur, Ludovico duodecimo Aurelio successore, ad Dionysianam sepultus. Joannes postea Morcenchius Becci archiprioratum gerens, tibiali exsiccato vulnere, in capitulo conditur. Cui Jacobus Faber, prior S. Petri ad Pontisaram fratrum electione, assentiente Garino, succedit, brevi quartana sublatus. In cujus locum Petrus Baleolus constituitur.

Qua ætate succedunt hyemes duæ rigore insolito nivibusque horridiores. Ineunte postea vere, amnes in plana diffusi segetes, pecora domosque subinde suffocant; quam temporis injuriam subsequitur pestis inguinaria, agrum Beccensem (salvo Virginea interventione cœnobio), misere depopulans. Annosus interea Guillelmus incertam rerum seriem providens Joanni Ribaldo ex sorore nepoti, jus omne cedere tentat. Verum obstat Ludovicus, Joannem Aurelium Tolosanum archipræsulem eidem Garino succedere volens. Anna ad hæc defuncta, quam e Britannico genere Ludovicus thoro priore duxerat uxorem, Mariam Henrici Anglorum regis filiam.

nondum vigenariam, cum pacis legibus, posteriore thoro sibi tam seni copulat. Moxque vita functus, cum Anna connubii uxoris [*f.*, *uxore*] prioris in Dionysiana jacet, nullis ex se liberis maribus relictis. Unde Francisco Valesio Angolismorum duci jus obtigit regium; qui Claudie Ludovici filie priori nupserat. Primus itaque hujus nominis regnat quinquagesimus septimus; sub quo Garinea resignatione a Leone X expedita, Joannes Ribaldus trigesimus quartus, lubens cathedram ascendit. Rothomagi a Tussano archipræsule consecratus. Statim Garinus, vir optimus, morbo apopletico extinctus, caliginosam Beccensibus eclipsim, annis longioribus ferendam, relinquit; cujus pios cineres in medio choro lugubri pompa collocant, pridie Nonas Aprilis. Quæ die annua supplicatione revocatur ejus obitus memoria. Sicque Ribaldo pastore speciosa templi porticus, quam vivens Garinus erigendam conduxerat, ingeniose perficitur. Verum moribus hic junior quam ut presens exposularet negotium, per Adrianum cardinalem Brysium Constantianum antistitem, nescio quo jure, exturbatus, creata pensione, cathedram cedit. Tamen, quantum conjectura licet augurari, et ut rumor apud nos percrebuisse potuit, archiprior Balleolus, vel quia hujus felicibus auspiciis invidabat, vel quia eum monasterio perniciosum metuebat, litteris Franciscum regem monet. Nec diu pausat res. Adrianus, apostolico munere a Francisco in commendam admissus, præmissis Beccum satellitibus, bonam fratrum partem in prioratus expellit (non enim deerant qui Ribaldi partes tutarentur) alios intus vinculis fatigans. Interea Rothomagum natale solum repetens Ribaldus cum magna auri, argenti, tapetum, vasorumque cælatorum suppellectile, noctu sublata (nec a vasibus quidem sacris abstinens) discedit. Atque id saniore quidem consilio factum, regium furorem si cum tali viro contenderet sibi conflare veritus; se præterea sciens suis cum cœnobitis odiosum, ut pote qui moribus junior, tanti conflictus causam præbuisset. Inde Valimontis cœnobii in Caletano regimen adeptus locum ipsum Beccensibus spoliis, renovato ædificio, reddit insignem. Novum inibi arctumque **30** magis vivendi rigorem introducere tentans, suis id ægre ferentibus, in Rothomagensi parlamento frustra **D** litigat.

Adrianus vero post biennium Beccum deserens, affixa claustro virginis Mariæ Christum lactantis imagine, Fiscani sedet. Succedit Becci Joannes Dunesius Aureliensis cardinalis, cujus supra meminimus, vir mansuetus, ac suapte natura, in ecclesiasticis gerendis dexterrimus, abbatum ordinae tri-

gesimus sextus, templum Beccense ornamentis decorans. Anno cujus sexto divi patriarchæ Benedicti præscriptum institutum, sex cœvis junioribus cœnitatus, auspice Christo, professus sum. Quod mihi Christus virginis matris precibus salutare vertat. Post decimum quartum hujus purpurati abbatis annum, a CLEMENTE VII ad Nicenam conventionem vocatus, apud Italos grandi omnium luctu, ætate adhuc florente, moritur, Joanne Venatore cardinali presbytero, Lexoviorum antistite, trigesimo septimo abbate successore.

Hic multa rerum experientia prudens, Carolo primum octavo charus, Ludovico deinde successori conjunctissimus, postea Francisco principi primo a consiliis et elemosynis familiaris astat. Francisco quippe Northmanniam visitante, Beccum ingreditur, ubi Joannes Venator regia conventionem in cathedram abbatialem a fratribus introducit. Ibiq; Georgianum festum regio decore Franciscus celebrat. Unde post hebdomadas quinque ad Vatevillam movens, Alienorem conjugem Caroli V, Romanorum imperatoris sororem, Becci valetudinariam relinquit. Sequentem biennio die qua reliquiarum Beccensium celebris agitur memoria, nocte jam profunda, lampadem illam quindecim marcharum argenti speciosam, quam Garrinus ferrea catena in sacello Virginis matris suspenderat, ambasque lances argenteas choro pensiles, noctu fures audaci sacrilegio deprædantur. Quorum auctores Rothomagi rotæ supplicio dignam mercedem recipiunt. Dum Magdalena Francisci filia, Jacobo Scotorum regi connubio jungitur, Hedinum ad Theroënnam castrum idem Franciscus armis recipit, statimque pactis ad decennium cum Carolo Augusto induciis, per mediam Galliam Carolus ad Flandriæ Gandavos, Franciam liberalitatem expertus pervenit. Mox Franciscus, mense Julio, Northmanniam repetens, fontium in claustrum Beccensi fluentium tempestita commoditate allicitur, adeo ut illic cœnam mox sibi parari jubeat, regina Alienore in æde capitulari, e regione, ad Herluini sepulcrum epulante. Regiis interea florentibus gestis, Joannes septuagenarius in Marolea expeditione ad Merlam febre moritur; Jacobi Annibaldi successoris diligentia Beccum delatus. Ubi tres hebdomadas quotidianis precibus ac vigiliis frequentatus, in Virginis matris æde pausat. Cor eius theca plumbea in choro ad aram majorem conditur. Corpus Lexoviis in æde apostolica incredibili sumptu, cœpiscopis appositum, quiescit.

Hujus bonas ecclesiastici muneris partes, cum Beccensi cœnobio Annibaldus idem Claudii Franciæ admiralis frater regio favore obtinet, dum Franciscus Henrici Francorum Delphini primogenitus nascitur. Jacobus Annibaldus tria ecclesiastici muneris insignia ab episcopis Hipponensi, Aniano atque Castoriensi, Romani pontificis permissu, Becci suscipit.

Quinto Nonas Maii sacerdos effectus, episcopus consecratus. Atque a legatis Pauli tertii purpuratum

A habet amictum. Tres monachi, eo die cum laicis septem ab Hypponensi episcopo Becci tonsi sunt.

Anno sequenti Henricus septimo Kalendas Augusti Remis sacratur. Interea Gallie cardinalibus ad Paulum tertium Romam pergentibus, Jacobus Annibaldus sub Beccensium reparationum prætextu, sparso callide regii consensus rumore, bonam Silvæ Beccensis (quam vulgus Parcum dicit) partem ad librarum viginti quinque millia, publicis exponit emptoribus, quasi vero annui ejusdem rationis proventus uni pastori non sufficiant; constat autem hujusmodi lucus quadringentis quinquaginta jugeribus lapideo muro cum ipso cœnobio cinctus.

Augusto sequente, vir celebris memoriæ Georgius Ambasianus Rothomagensis antistes, in castro Vigniano Carolo Borbonio successore, moritur Rothomagi in æde Virginea, xvii Kalendas Octobris, divite mausoleo conditus. Quod quidam cum illa excelsa pyramide, quam vivens in medio templo construxit, inter mundi mirabilia facile numerares. Kalendis vero ejusdem Octobris Henricus Rothomagi, cum incredibili, tum sumptu, tum patriæ lætitia excipitur, ubi quodammodo prodiga civium liberalitas non suas facultates, sed egregia sui principis merita clementiamque metiri delectatur. Hujus memorabilis sumptus ac lætitiæ non vulgaris, pulchre elegantisque meminit quidam Chappius superbas novem et viginti tabulas recenti volumine viva effigie representans. Idibus ad hæc Januariis, noctem sub mediam assistentibus choro fratribus ad nocturnas vigilias, accedunt cum terræ motibus crebra fulgura, ingentia ventorum flabra, inter quæ nec frequens aerius fragor, vel auræ, certissima discerni queat. Erat ad inferioris templi pyramides ambas, cocleos gradus opperiens, turricula binis columnis per angulos æx levata, lapideo tabulatu ad summum cuspidis, nutu potius divino quam humanis artibus producta, quæ hac eadem intemperie corruens, magnam templo ruinam suo casu attulit. Atque (ut fere sunt fortunæ ludibria, quæ periculo socium addit periculum) Haymonis Courserii Beccensis monachi, qui Annibaldo, a conciliis, et vicibus aderat, suggestu; duo summæ turris crepitacula majora, solo **31** dirupta, publice frustratiim vaneunt. Sicque rem pretiosam magni comparatam, sacris usibus dedicatam, veluti quadam Antiochi audacia, cum probro privato etiam patriæ contrabens dedecus, profanare non erubescit, modicumque inde quæstum sitiens, pudore neglecto, maximam tum sibi, tum suis (quorum id gratia fiebat) inustam infamiæ notam contempsit, opus quidem aulico monacho dignum. Claudius posthæc Annibaldus vir ex equestri ordine clarissimus, ac Franciæ admiralis, Jacobi Beccensis commendataril frater, cum apud Ferram oppidum cum suis ageret, solaque sui fama ferocem Ruthi exercitum eluderet, acriori febre actus, sanctis munitis unico filio relictis, decimo sexto Kalendas Februarii, inter sacra constanter moritur. Ad Annibaldem ædem, quæ Appevilla dicebatur,

ingenti sumptu regio funere sepultus. Itgein vero A
Beccensem novus aries novo pulsat ictu. Agrumque
Planeseum (cujus seodi nobile caput cum ingenti
privilegiorum gloria supra Appevillam situm est)
sex fere millia a Becco distantem, marchio Annibal-
aldus Hwaldeus Jacobi Beccensis commendatarii ex
Claudio fratre nepos, Jacobo quodam Perdrerio (cui
rei tractandæ creditum fuerat negotium) in capitulo
Beccensi rogante, postulat; oblata in pensum Guar-
gnestala Aloconensi. Idque fortasse tentat speratius
propter præsentem patrum favorem, vigetque di-
ligentius vicina commoditas ad rei familiaris con-
geriem. Tres interim ex nostris nominantur, qui so-
lum tum rogatum tum oblatum diligenter examinent,
quorum relatu res ipsa tractanda sit. Extruitur
inter a apud Appevillam castri Annibaldei moles, B
cujus fines dominiumque extendere illius planesæ
domus turriumque advectione marchionis spes ob-
firmatur. Forsan vero fecissent satis Beccenses, si
rerum æqualitas atque conditio postulasset, si jura
clausulis pertinacissimis non obstitissent (*causa* 12,
quæst. 2, cap. 37, et 52, 56). Infectis itaque nepotis
rebus, patrum purpurati animus in tres delegatos
monachos, dissimulato prudenter stomacho, fervet;
officiisque privatos, secundi prioris scilicet, cantori-
is atque sacristæ in exteris remotioresque cellas
exturbat. Quorum ego ordine secundus abjectior,
sed tale nobis exsilium pro Ecclesia suave. Accidit
tum in majori Lexoviorum ecclesia ambarum in

A foribus templi turrium alteram ingenti fragore ruen-
tem, bonam facit molis partem destruiere; cujus
antiatitum gerebat præfatus Jacobus Annibalaldus.

Idus vero sequentis Junii septimo, Jacobus car-
dinalis Annibalaldus, anno sessionis Beccensis decimo
quinto, Rothomagi sub tecto Beccano moritur, in
Appevillea fratri Claudio adpositus.

Cui succedit Ludovicus Lotharingus cardinalis
Guisianus (de quo paulo antea loquebamur), in rebus
bellicis sub invictissimo sidere natus.

Augusto postea mense dum in capitulo Beccensi
archiepiscopi Rothomagensis visitandi partes ageret
D. Parrisius antistes, exiguo tunc monachorum nu-
mero pro tempore consulens, de rigore claustrali
aliquid gratiose laxat, quo juniores ad ipsa litterarum
rudimenta promoverent commodius. Permittitur ita-
que apertis libris in choro canere, quod ante magna
temporis jactura memoriter fiebat. Inter violentas
monasteriorum deprædationes, esset quod miserum
Beccense loqueretur: unde exturbato venerandorum
Patrum coetu, dum per Northmanniam grassatur
admiralis Gallus, obmutescit divini cultus exerci-
tium, occisis inter immaturam fugam duobus mona-
chis, Gabriele Botteo, et Jacobo Nocyo.

« Duo postremi abbates fuere CLAUDIUS LOTHARIN-
gus eques Aunalius, qui violenta morte obiit S.
Dionysii in Francia, die tertio Januarii, ann. 1591. »

« DOMINICUS DE VIQ archiepiscopus Aucensis. »

32 PRÆFATIO AD VITAM SANCTI HERLUINI (76).

Consuetudo fuit apud veteres majorum suorum C
imagines erigere, et præclara eorum facta memoriæ
scribendo commendare ad informationem postero-
rum, ad exemplum scilicet virtutis et incitamentum
probitatis. Quod ob id utique acritate curabant ut
qui aliam ignorabant vitam, hoc modo sibi et iis
quos scribere suscipiebant, præsentem quam maxime
memoriam efficerent longam, laudemque, ut puta-
bant, mererentur perennem. Econtra ecclesiastici
scriptores, passionem et vitas sanctorum, qui planum
iter justitiæ sequentibus laboribus suis relique-
runt, et Deum in vita et in morte sua glorifica-
verunt, eadem quidem via, sed non eadem in-
tentione scribere studuerunt. Nam perinde suc-
cedentibus decedentium Patrum vitas, et mores
intimare voluerunt: non ad captandum vulgi fa-
vorem, sed ut agnoscentes religiosas eorum con-
versationes, ad gloriam Dei laudibus attollerent,
et sibi exemplar propositum bene vivendi, actibus
prosequerentur, ut æternam promercrentur re-
munerationem. Unde quidam sapiens hortatur dicens:
*Laudemus viros religiosos et parentes nostros in ge-
neratione sua* (*Eccli.* XLIV, 1); atque Apostolus:

C *Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis locuti
sunt verbum Dei; quorum intuentes exitum conversa-
tionis, imitamini fidem* (*Hebr.* XIII, 9, 7). Ad hoc enim
scribuntur vel leguntur strenui actus et miræ vir-
tutes sanctorum, ut in his laudetur Deus, de cujus
gratia sunt, et minores vestigia majorum quæ sequi
debeant aspicientes, sine offensione passibus boni
operis currant viam salutis ad gloriam et ad bra-
vium supernæ vocationis Dei. Hoc fecerunt antiqui,
hoc faciunt adhuc istius tempestatis multi, nolentes
præterire tacendos quos alicujus momenti fuisse
putarunt. Inter quos Beccenses primos ipsius loci
structores, et erectores, quia Deo noti, et homini-
bus chari fuerunt, ut rebus ipsis claruit, mandando
litteris post se venturis eorum piam reliquerunt
D memoriam, hoc est beati Patris Herluini, nobilita
quoque Wilelmi, atque sapientissimi Bosonis;
sancti vero Anselimi Vitam (qui secundus abbas
extitit ipsius loci) quidam Cantuariensis edidit, qui
ei adhæsit, et usque ad mortem in archiepiscopatu
deservivit, quo, Deo volente, translatus fuit; et
quidquid de eo videre vel audire potuit, scriptum
reliquit.

(76) Hujusce præfationis auctor (ut puto) Millo Crispinus.